

Ekonomik Büyüme mi ? Nasıl ?

Ülkemizin üreten sanayisinin yurt içi ve yurt dışında gelişmesi ve özellikle ihracatının sürdürülebilir konumda artması ana üretim girdilerinin fiyatlarındaki stabil seyire bağlı olduğunu biliyoruz. Ancak bunun son yıllarda ve özellikle 2021’de gerçekleşmediğini de çok iyi biliyoruz. Merkez Bankası’nın (TCMB) 23 Eylül’de açıklayacağı yeni faiz kararı bile bir süredir USD/TL işlem gördüğü 8.40 – 8.50 bandını hızla aştı ve bu yazının hazırlandığı sıralarda 8.73 civarına yükseldi. Ham maddelerini USD ile temin eden tüm üretim sektörleri (Sanayi ve Tarım) elbette ki bu Dolar karşısında sürekli eriyen TL’deki durum ile üretim maliyetlerindeki artışları ürün fiyatlarına yansıtacaktır. Maliyetlerdeki artışları zamanında ürün fiyatlarına yansıtılabilmek oldukça zor bir süreçtir. Sanayicinin içerideki siparişlerin fiyatlarına hızlı bir şekilde artan maliyetlerini yansıtabilmesi üretici-müşteri ilişkilerini de zora soktuğu biliniyor. Türkiye İstatistik Kurumu’nun açıkladığı Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE) bilgilerine göre endeks, on iki aylık ortalamalara göre yüzde 36.27 artış kaydederken yıllık değişime göre en fazla artış yüzde 103 ile enerjide gerçekleşmiş. Böylesi bir tabloya Tarım sektöründeki ana girdi olarak bilinen gübre fiyatlarındaki aylık artış yüzde 6.0 ve yıllık artışın da yüzde 62,43 olduğunu da eklersek, ülkemizde gerek sanayi gerekse tarım sektöründe sürdürülebilir (karlı ve planlanabilir) bir üretim yapmanın zorluğunu görebiliriz. Tarım sektöründeki çarpıcı durumu TÜİK’in “Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi (Tarım- GFE), Temmuz 2021” raporundan öğrendiğimize göre, Tarımsal girdi fiyat endeksi yıllık artış yüzde 29.38 olurken, geçen yıl aynı ayda bu rakam yüzde 6.74 olarak gerçekleşmiş. En düşük kalite gübrenin fiyatı 60 TL’den 150 TL’ye artarken tarım sektöründe yoğun kullanılan “Üre” gübre fiyatı 250 Lira olmuştur. Hayvancılık ile geçinen çiftçi ve besicilik sektörünün ana girdisi olan “yem” fiyatlarına gelen yüzde yüz fiyat artışı ile bu sektörün iş insanları beslediği hayvan sayısını düşürecektir. Çiftçinin ve besicilerin durumu “büyüyen ekonomi” durumumuzda hayati öneme sahiptir. Ülke insanlarımızı

doyuran bu sektörler çalışanlarının çiftçilikten ve hayvancılık/besicilikten vazgeçme sürecine girmeleri tehlikeli gelişmelere yol açacaktır. Anadolu üzerinde yaşayan toplumlari her zaman doyurmuştur. Ancak ana maliyet girdilerinin (gübre, tohum, enerji vbg) artan fiyatlarını kontrol altına alacak tarım politikalarının hayata geçirilmesi acilen gerekiyor. Bu ekonomik tablo ve fiyat artışlarının günümüz fiyatlarına, pazara, sanayi ürün fiyatlarına kaçınılmaz olarak yansıdığıni yaşarken, önümüzdeki 2022 dönemlerinde de sanayi ve tarımsal ürün fiyatlarına yansması kaçınılmaz gözüküyor. Güncel konu olan çimento konusundaki durumu da özetlemek gerekirse, 2018'den bu yana hazır betona yüzde 97, çimentoya yüzde 85 demire yüzde 137 fiyat artışı geldiğini en yalın hali ile Torbalı Ticaret Odası (TTO) Başkanı Abdulvahap Olgun'dan öğreniyoruz. Bu durumun ortaya çıkardığı inşaat sektöründeki küçülme 2020 yılında yüzde 3.5 oldu. Kalıcı fiyat istikrarının sağlanmasının ön koşulu ana girdi maliyetlerinin kontrol altına alınması olduğunu da biliyoruz ve elbette bu ön koşulun da önkoşulunun enflasyonla mücadele olduğunu da öğrendik. Ancak mevcut enflasyon tablosunda ortalama rakamın yüzde 20 lere dayandığını pazarda ve piyasada yaşayarak bilmeyen kalmadı. Israrla yapılması istenen faiz indirimi ile Dolar/Euro'daki artışın tetiklenmesi tekrar sanayi ve tarım girdilerinin artışını getirecek, bizi tekrar başa döndürecektir. Bu durum, iddia edilen "ekonomik büyümeyi" kaçınılmaz gözükken "ekonomik kırılganlıkla" eş zamanlı ortaya çıkarmaktadır. Ekonomik büyüme konusuna gelmişken, Uluslararası kredi değerlendirme kuruluşu Fitch Ratings, küresel ekonomiye ilişkin 2021 yılı büyüme tahminini yüzde 6 olarak açıklarken Türkiye için yüzde 6.3 ten yüzde 7.9 'a yükseltmişti. Ancak 2022'de ekonomik ivmenin yüzde 3.5'e gerileyeceği tahminini de yapmıştır. Raporda Covid-19 salgını etkileri altında oluşan arz sıkıntılarının ekonomik toparlanma hızını etkilediğine işaret ediliyor. USA ve Çin ekonomilerindeki büyüme tahminleri düşürülürken EU bölgesi, Polonya, Meksika, Rusya, Güney Afrika ve Türkiye için ise 2021 Ekonomik büyüme tahminlerinin artırıldığı belirtiliyor. En büyük

yukarı doğu ekonomik büyüme tahminlerindeki revizyonların gelişmekte olan Polonya, Rusya, Türkiye ve Güney Afrika gibi ülkelerin ekonomilerinde yapıldığı görölmüyor. Uluslararası pencereden küresel ekonomilerdeki bu rakamlardaki “büyüme” ilk bakışta kulağa ve göze hoş gelirken, gelişmeler ekonomik kırılganlığı ve krizi de besliyor, vatandaş artan bir şekilde bankalara borçlu hale getiriyor. Ülkemizdeki toplam 53 bankadan sadece üçünü oluşturan kamu bankaları kredi borcu olan vatandaş sayısı 21 milyon 437 bin 937 olarak açıklandı (Ekonomi Bakanı Lütfü Elvan). Resim şöyledir; yaklaşık 85 milyonluk (kaçanı-göçeni ile 90 milyon) Türkiye Cumhuriyeti nüfusunun yaklaşık yüzde 25’i sadece üç kamu bankasına borçlu. Bu borçluluk ile para kazanamayan vatandaşın durumunun doğal sonucu bankaların icra yolu ile vatandaştan aldığı ve alacağı mülk sayısının artacağı açıktır. Bu kısa özetlemelerle tanımlamaya çalışılan ülkenin ekonomik tablosu ile güçlü sanayi ve tarımsal ekonomileri olan Almanya’yı bizimle karşılaştırıp, hele “Almanya bizi kıskanıyor” ifadesi ile ekonomiyi yönetme değil aksine algı operasyonu olur. Ekonomik büyümeyi değil ekonomik kırılganlığı ve ekonomik krizi yönetmenin acil gerekliliği ortada duruyor. Gene ekonomik büyümeyi ya da en basit anlatımı ile ekonomik kırılganlıkta gösterge olan konut fiyatlarında ki artışlardan da örnek vermek gerekli. TCMB ‘nin yayınladığı konut fiyat endeksine göre yıllık bazda konut fiyat artışı yüzde 31.5 oldu (enflasyon artışının üzerinde). Sonuç olarak, TÜİK’in açıkladığı resmi enflasyon rakamının yüzde 19.25 olmasına karşı (Haziran ayında yüzde 17.53 idi), Türkiye İstatistik Kurumunun açıkladığı verilere göre yurt içi 12 aylık ortalama üretici fiyatları yüzde 31.34 arttı. Yurt içi ÜFE ise aralık 2020’ye göre yüzde 28.5, geçen yılın Ağustos ayına göre yüzde 45.52 artış göstermiştir (Cumhuriyet Gazetesi). Fiyat artışları örnekleme yapılan birkaç ana sektörde bu durumda iken, kalıcı ve vatandaşın refah seviyesini artırıcı olması gereken “ekonomik büyümeden” bahsetmek imkansız gözüküyor. Ekonominin büyümesi vatandaşın fakirleşmesi anlamına gelmemeli. Zaten kişi başına düşen gayri safi milli hasıla dolar bazında son 14 yılın en düşük seviyesine

gerilemiş durumda. 2013 yılında 12 bin 582 Dolar olan kişi başına yıllık gelir, 2020 yılında yüzde 6.7 azalarak sadece 8 bin 599 Dolara kadar inmiştir. Sevindirici gelişme olan makine yatırımlarındaki yüzde 21 büyüme ülke sanayimizin güçlenmesine yol açacak olup bu gelişme inşaat sektörünün artık ülke ekonomik büyümesindeki ana itici güç olmaktan çıktığını ve sanayi sektörünün olması gereken konuma geldiğini göstermektedir. Her şeye rağmen, GEDİK Kaynak olarak Sakarya Hendek 2. OSB'de yapılan son üç yıldan bu yana yeni üretim makine ve teçhizat yatırımları bunun güzel bir örneğini oluşturmaktadır. Bölgede işsizliği azaltıcı bir yatırım olarak da değerlendirilmesi gereken bu yeni teknolojik yatırımlar aynı zamanda ihracatın artmasını da hedeflemektedir. Sonuç olarak, kredi musluklarının açılması ile oluşturulan ekonomik büyüme ve Merkez bankasındaki rezerv erimesi ile ortaya çıkan ekonomik tabloyu kalıcı olarak değiştirmek için yüksek teknolojik sanayi yatırımlarına, kaliteli insan gücü yetiştirme çalışmalarına azimle, her şeye rağmen, devam etmek gerekiyor. Başka çare yok. Ekonomik büyüme elbette doğru ekonomik strateji, para politikası ve ulusal zenginlikleri doğru kullanımla olurken, nitelikli insan gücünün rolüne yazımı bitirirken vurgu yapmak isterim. Nitelikli, aydın Atatürkçü, Laik Cumhuriyet insanının gücü ekonomik büyümenin ve ülke kalkınmasının olmazsa olmazıdır. Doğal zenginlikleri olmayan, savaştan çıkmış Japonya ve Güney Kore örnekleri ekonomik büyüme ve toplumsal kalkınma birliktenliğini sağlayabilen aynı zamanda nitelikli, çağdaş, eğitilmiş insan gücünü de oluşturabilmiş örnek ülkelerdir. Pandemi sonrası yeni öğretim yılına başlayan İstanbul GEDİK Üniversitemizin tüm gayreti gene işte bu çağdaş, modern bilgilerle donanmış nitelikli insan gücünü yarınlara hazırlamaktır. Bu vesile ile yeni öğretim yılını kutlar, tüm öğrencilerimize, öğretim üyelerine tutku ile çalışmalarında ve gayretlerinde başarılar dilerim.